

Møtedato: 13. mai 2024
Vår ref.:
2023/323-496

Saksbehandler:
Lind, Jøsendal, Sund

Dato:
7.5.2024

Styresak 65-2024

Tiltak for å sikre bærekraft i Helse Nord – høringsprosess

Forslag til vedtak

Styret i Helse Nord RHF inviteres til å fatte følgende vedtak:

1. Styret i Helse Nord RHF tar informasjon om høringsprosessen til orientering.
2. Styret i Helse Nord RHF ber administrerende direktør om at innspillene i møtet tas hensyn til i det videre arbeidet med *Tiltak for å sikre bærekraft i Helse Nord*.
3. Styret i Helse Nord RHF ber adm. direktør om å legge frem rapport om *Tiltak for å sikre bærekraft i Helse Nord* til beslutning den 19. juni 2024.

Bodø, 7. mai 2024

Marit Lind
administrerende direktør

Formål

Oppfølging av *styresak 48-2024/1 Informasjon fra styreleder til styret* (styremøte 21. mars 2024). Styret får presentert en oversikt over høringsvarene, og inviteres til å sette retning for videre behandling av *Tiltak for å sikre bærekraft i Helse Nord*. Etter at høringsinnspillene er vurdert, vil styret i styremøtet 19. juni 2024 bli forelagt en ny sak med forslag til tiltak for å sikre bærekraft.

Bakgrunn

I foretaksmøtet 9. november 2022, vedtakspunkt 3, fikk Helse Nord RHF i oppdrag å *vurdere behovet for endringer i funksjons- og oppgavedeling som bidrar til at Helse Nord RHF kan ivareta sitt sørge-for-ansvar på lang sikt*. Helse Nord har over år hatt negative økonomiske resultater ved flere helseforetak. Helse- og omsorgsdepartementet viste i foretaksmøtet til endringene i den demografiske utviklingen med synkende andel unge og økende andel eldre. Endringen i befolkningens sammensetning øker behovet for helse- og omsorgstjenester, og lar seg ikke løse gjennom vekst i bemanningen. Det er betydelige rekrutteringsutfordringer i foretaksgruppen per i dag, og behov for å omstille til en riktig organisering og mer hensiktsmessig innretning av driften. Omstillingen skal sikre bærekraft for også fremover å kunne yte gode og likeverdige helsetjenester til befolkningen i Nord-Norge.

Styret i Helse Nord RHF har tidligere vedtatt mål, hovedretninger, områder og mandat for utredningen av funksjons- og oppgavedeling, framdrifts- og kommunikasjonsplan, og involvering av ulike interessenter gjennom styresakene *11-2023¹*, *29-2023²*, *57-2023³*, *75-2023⁴* og *129-2023⁵*.

Hovedutfordringene i Helse Nord er:

- Helseforetakene har for lange ventetider og for høyt antall fristbrudd.
- Flere fagmiljø i Helse Nord har over tid hatt store bemanningsutfordringer, og konkurransen om kompetente medarbeidere vil bli hardere (jamfør Helsepersonellkommisjonen).
- Aldersforskyvning i befolkningen gir økt andel eldre, og øker behov for helsetjenester. Spesialisthelsetjenesten er ikke rustet til å møte utviklingen uten betydelig omstilling.
- Mangelen på bemanning fører til bruk av innleid arbeidskraft og mye overtid for egne ansatte. Det gir høye kostnader i helseforetakene og svekker muligheten for å etablere stabile fagmiljøer. Det gir svekket beredskap, færre muligheter for gode praksisarenaer for studenter og hemmer innovasjon og tjenesteutvikling.

¹ Styresak 11-2023 Tiltak for å sikre bærekraft i Helse Nord (styremøte 23. februar 2023)

² Styresak 29-2023 Tiltak for å sikre bærekraft – framdrifts- og kommunikasjonsplan, inkludert områder for utredning (styremøte 29. mars 2023)

³ Styresak 57-2023 Tiltak for å sikre bærekraft – mandat, involvering og områder for utredning (styremøte 31. mai 2023)

⁴ Styresak 75-2023 Tiltak for å sikre bærekraft – endring av framdriftsplan (styremøte 22. juni 2023)

⁵ Styresak 129-2023 Tiltak for å sikre bærekraft – justering av framdriftsplanen (styremøte 29. november 2023)

- Fag- og teknologiutvikling stiller stadig høyere krav til spesialisering og avansert medisinskteknisk utstyr, særlig ved enheter som yter høyspesialisert behandling. Dette øker behovet for bemanning og investeringer for å yte tjenester av god kvalitet.
- Økt antall studenter krever at det settes av tid, personell og rom for å gi god opplæring. Dette påvirker særlig Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN) Tromsø, som har et særskilt ansvar for opplæring av studenter og videreutdanning/spesialisering av helsepersonell for regionen.
- Den svake økonomien i foretaksgruppen er til hinder for nødvendige investeringer i bygg og utstyr, noe som gjør det vanskelig å drive personell- og kostnadseffektivt. Dersom den svake økonomiske situasjonen vedvarer over tid, vil den kunne påvirke kvaliteten i helsetilbudet.

Samtidig som de store utfordringene preger diskusjonene, blir spesialisthelsetjenestens største og viktigste positive ressurs, den prehospitale tjenesten, omtrent aldri nevnt. Førstelinjen i landsdelens helsetjeneste består av spesialisthelsetjenestens prehospitale tjenester. Denne førstelinjen er kvalitetsmessig på et svært høyt internasjonalt nivå. Ambulansetjenestene på sjøen, på veiene og i luften er mobile akuttmottak.

Etter Helse Nord sin vurdering ligger befolkningens trygghet for å bli helsemessig ivaretatt når akutte tilstander oppstår i førstelinjen. Når det akutte er håndtert, er det viktig å bli diagnostisert og behandlet der det er rett kompetanse og kapasitet. Ved alvorlig sykdom er pasientene mer opptatt av kvaliteten i tjenestene, enn avstanden mellom hjemmet og sykehuset.

Prosess

I styremøtet 28. februar 2024 ble *styresak 26-2024 Tiltak for å sikre bærekraft i Helse Nord- høringsnotat* behandlet og følgende vedtak fattet:

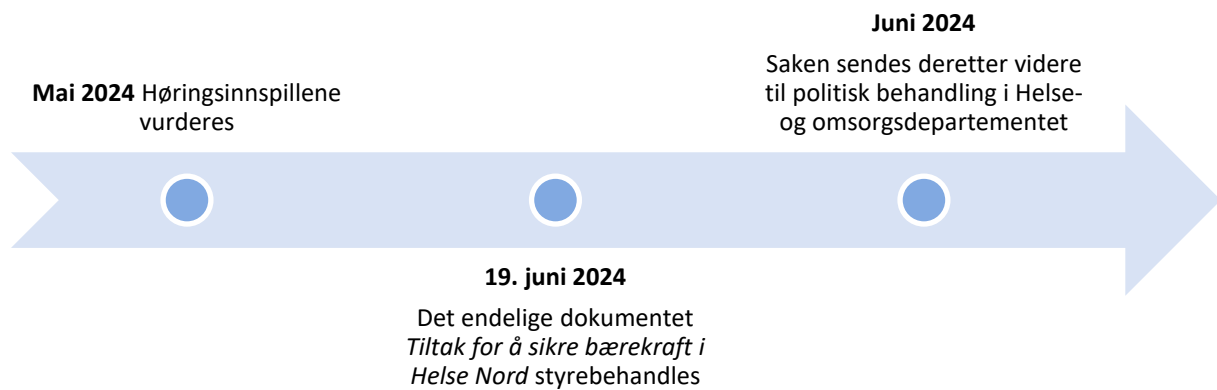
1. *Styret i Helse Nord RHF gir sin tilslutning til en bred høring av Tiltak for å sikre bærekraft i Helse Nord – høringsnotat og arbeidsgrupperapportene innen psykisk helsevern, rehabilitering og private tjenester og samordning av primær- og spesialisthelsetjenesten, i perioden 1. mars til 25. april 2024.*
2. *Styret i Helse Nord RHF oppfordrer helseforetakene til å levere styrebehandlete hørings svar etter interne prosesser hvor det er sikret god involvering av brukere, tillitsvalgte og vernetjenesten. Helseforetakene anmodes om å gjøre nødvendige risikovurderinger inkl. ROS-analyser der det foreslås endringer i funksjons- og oppgavedeling.*
3. *Styret i Helse Nord RHF ber adm. direktør sende foreslåtte tiltak for diagnostiske funksjoner på intern høringsprosess i helseforetakene, for deretter å starte arbeidet med tiltak på dette området tidlig i 2024.*

4. Styret ber adm. direktør legge til rette for at det i høringen særskilt vurderes følgende:
 - a. De foreslåtte tiltakene innen psykisk helsevern, rehabilitering og private tjenester og samordning av primær- og spesialisthelsetjenesten.
 - b. Andre forslag til tiltak i funksjons- og oppgavedeling innenfor områdene psykisk helsevern, rehabilitering og private tjenester og samordning mellom primær- og spesialisthelsetjenesten, ut over de som er foreslått i saken.
 - c. Helse Nord RHF har et særskilt ansvar for likeverdige spesialisthelsetjenester til den samiske befolkningen og ber om tilbakemelding på om foreslåtte endringer tar tilstrekkelig høyde for dette.
 - d. Om kommuner og helseforetak i et partnerskap ønsker å gå sammen om å prøve ut noen av utviklingsområdene innenfor samhandlingen mellom primær- og spesialisthelsetjenesten som beskrevet i kapittel 7.5 i planen.
 - e. Om kommuner og/eller helseforetak ser mulige prosjekter for partnerskap med mål om bedre samarbeid som kan bidra til økt bærekraft i vår felles helsetjeneste.
5. Styret i Helse Nord RHF ber adm. direktør om å legge frem rapport om Tiltak for å sikre bærekraft i Helse Nord til beslutning den 19. juni 2024.
6. Styret i Helse Nord RHF ber adm. direktør, uavhengig av høringen, iverksette ytterligere tiltak for å sikre bærekraft. Så langt er følgende områder identifisert for gjennomgang:
 - høyspesialiserte funksjoner i somatikk.
 - bemanning innenfor administrative og kliniske enheter
 - Hente ut mulige effekter på innkjøpsområdetStyret ber om å bli løpende orientert.

I styremøtet 21. mars 2024 ble det under styreleders muntlige informasjon protokollert følgende: *Informasjon fra styreleder til styret - muntlig - Ekstraordinært styremøte etter høringsfristen på Tiltak for å sikre bærekraft har gått ut. Formålet med møtet vil være å få presentert oversikt over høringssvarene og sette retning for styresak som skal behandles i styremøtet i juni 2024.*

Presentasjon av høringsinnspillene

I møtet vil høringsinnspillenes hovedtrekk oppsummeres og legges fram for styret. Når styret i etterkant av oppsummeringen drøfter saken, vil administrasjonen særlig være opptatt av eventuelle signaler om hvordan styret ønsker at saken skal bearbeides videre

Figur 1. Tidslinje for videre arbeid med *Tiltak for å sikre bærekraft i Helse Nord*

Administrerende direktørs vurdering

Helse Nord RHF vil vurdere alle innspill grundig opp mot utfordringsbildet og sørge for ansvar, før endelige tiltak utformes og legges frem til beslutning i styret i Helse Nord RHF 19. juni 2024.